

Sara Magliacane

PODIRANJE MEJA SE PRIČNE V GLAVAH

Si bomo Slovenci na tej in na oni strani meje v združeni Evropi bliže?

Zanimivo je dejstvo, da medtem ko sta se Gorici pripravljali na padec meje, so v Trstu proslavljali "vrnitev" mesta Italiji in načrtovali Expo, ki bo šele čez 4 leta. Drugačna mentaliteta, pač.

Nedvomno je vstop Slovenije v EU zgodovinski dogodek, kljub temu da ga imamo vsi že "poln kufer", saj se nam skoraj avtomatično izklopijo ušesa ob vsakem "... ja, ko bo Slovenija v Evropi, se bo to spremenilo ...".

Slovenija je že v Evropi, vanjo spada, če ne drugače že iz golih zemljepisnih, gotovo pa tudi kulturnih razlogov, sedaj pa vanjo vstopa tudi formalno.

Evropa pa ni nikakršna obljubljeni dežela, kjer se pretakata mleko enakopravnosti in med bratstva, niti rešitev vsake težave. Slovenija je s svojim vstopom komaj začela naporno pot iz preteklosti v prihodnost.

Vprašanje, ki se nas neposredno tiče, pa je, ali smo mi kot bivši "zamejci" pripravljani na situacijo, v kateri se bomo znašli.

Kaj nas sploh družijo z dvema milijonoma bivših slovenskih Jugoslovanov, ki so bili skoraj 60 let "onstran meje", onkraj železne zavese, razen ekskluzivnega jezika, ki se mnogokrat izgublja v anglofonskih ali italofonskih slangih, razen dobršne mere vrtičkarstva, zavisti in nekaterih nesrečnih, povečini bolehnih literatov?

Kako nas bodo oni sprejeli, ko nas imajo za "taljane", kako pa mi njih, če je v večini nas prisotna niti-toliko-latentna figura "jugiča"?

dalje na 8. strani ►►

Peter Gus

«Tri Gorice» – prizadevanje za odpravo meja ali gola simbolika?

Od rojstva živim v Gorici, kakih 300 metrov daleč od šempetrskega bloka. Meja mi je zato vedno bila običajen pojem in del vsakdanjega življenja, kljub temu pa sem prvič vzpostavil stike z realnostjo mladih Novogoričanov le kasneje, ko sem obiskoval klasični licej. V tistih letih so se slovenski študentje pogostoma vpisovali na goriške slovenske šole, še posebno pa na klasično gimnazijo. Razlike med dijaki iz Slovenije in iz zamejstva so bile občutne, predvsem na ravni mentalitete. Sam priznam, da sem si takrat ustvaril določene predsodke: posebno me je motila neka vrsta pasivnosti - žal ne samo pri študiju -, ki je označevala večino novogoriških sošolcev, pa čeprav so bile pri tem seveda tudi izjeme.

Danes se je sicer moj odnos do slovenskih kolegov bistveno spremenil. Stike gojim v glavnem na glasbenem nivoju z mladimi in starejšimi slovenskimi umetniki, katerih forma mentis pa se temeljno razlikuje od povprečja. Ko se včasih s prijatelji pogovarjam o odnosu, ki ga imamo do čezmejnih sosedov, opažam, da se stanje v zadnjih letih ni posebno spremenilo. Globlji prijateljski stiki so redkost, nasplošno pa se občuti skoraj nekakšno poudarjanje dejstva, da se od njih razlikujemo. Podobno razmišljajo tudi Novogoričani o nas. Enostaven dokaz, ki pa nam veliko pove: italijanski državljani pravimo italijanskemu mestu 'Gorica', slovenskemu pa 'Nova Gorica'. Nasprotno pa Novogoričani pravijo o sebi, da živijo v 'Gorici', mi pa v 'Stari Gorici'. Čeprav se v obeh primerih govori o enem in istem mestu, srečujemo kar tri različne denominacije: Gorico, Staro Gorico in Novo Gorico.

Razlikovanje je posebno poudarjeno pri mlajših generacijah, manj opazno pri starih, ki so dorasle v obdobju pred postavitvijo meje.

Prvega maja smo proslavili priključitev Slovenije Evropski Uniji. To pomeni velik dogodek še posebno za Goričane in Novogoričane. Slovesnosti so se sicer pri- ►►

Italija in Slovenija združeni v Evropi (foto D. D.)

Cristian Lavrencich

PESEM PRED ODPRTIMI VRATI

(pesniški cikel)

ODPRTA PREDMISEL

*Nevidna odtujenost
se s sapico izliva
v nebo odprte oči.*

*Pogled občuti odmev razgledov
v gradišču slovenske razdvojenosti.*

*Misel želi poskusiti
naskok v tržnico srečanja,
vendar to ni še ustaljeno.*

Telo tiči na licu neitalijanskega naselja.

DVOJEZIČNI EPIGRAF

*Kuščarji se sončijo
na obmejnem zidu,
ko odpirajo priprta vrata.*

*Koraki se oglašajo
na brezimenski travi.*

*Razpečevalci prostega vstopa
trepetajo v naročju
pohujšljivega orjaka.*

*Znanja se s spomini družijo k svetlobi
in dvojezičnim epigrafom.*

SKUPNI TRG NA RAZPOTJU

*Spomeniki se rušijo
pod previsokim pričakovanjem
zastarelega nagovora.*

*Upanje dežuje hladno
iz svetlobnega cedila.*

*Nezavestno se napotim
s trpko potrpežljivostjo
na bodoči Trg nedomišljenega podnebja.*

*Zadnji klici satelitov se spuščajo
v atlas dvojnih poligonov.*

KOORDINATE SKUPNEGA ŽIVLJENJA

*Otvorjena je meja,
premeščena so mnenja
prenarodelega dvomeščana.*

*Senat se zoperstavi senatu.
Parlament se zoperstavi parlamentu.*

*Veliko cirkumfleksov prilagajanja
se zacedi pod nogami
folklornega nebotičnika nesreče.*

*Proračuni so dosegli koordinate
skupnega prostora.*

DRAGA MLADIH 2004 "BREZ MEJA"

Opčine, Trst, Sesljan: 8.–11. jul. in 4. sept. 2004

- ▶ okrogle mize z uglednimi gosti
- ▶ ustvarjalne, pogovorne in športne delavnice
- ▶ izlet z ladjo, kopanje, koncerti...

INFO in PRIJAVE: MOSP, ul. Donizetti, 3; Trst, I-34133
tel. +39 040 370846; rast_mladika@hotmail.com
www.dragamladih.org

MED ZAMEJSKO MLADINO SE SKRIVAJO OBETAVNI UMETNIKI

V nedeljo, 14. marca, je Peterlinovo dvorano napolnila publika, ki se je udeležila "Praznika mladih ustvarjalcev". Prirejajo ga Mladi v odkrivanju skupnih poti in Slovenski kulturni klub za tiste mlade, ki se zanimajo za umetnost oziroma za tiste, ki so tudi sami ustvarjalni. Na sporedu je bilo namreč nagrajevanje umetnikov, ki so svoje izdelke poslali na likovni, fotografski in literarni natečaj. Tega že tradicionalno razpisujeta omenjeni organizaciji ob dnevu slovenske kulture.

Najprej so članice gledališkega krožka Slovenskega kulturnega kluba Tina, Metka in Urška Šinigoj, Maruška Gustin, Helena Pertot in Nastja Gherlani, ki so prebrale literarne prispevke mladih udeležencev natečaja. Strokovne komisije za vsak natečaj so sestavljali trije člani, od katerih je bil eden mlajše generacije. Literarne prispevke so ocenili profesorica in literarna kritičarka Marija Cenda, pesnik in časnikar Jurij Paljk in mlada ustvarjalka in asistentka na Pedagoški fakulteti v Ljubljani Matejka Grgič. Literarnega natečaja se je udeležilo 17 mladih, ki so poslali večinoma poezije. Trojica "komisarjev" je presodi-

la, da si prvo nagrado zasluži ta kar dva avtorja, in sicer **Andrej Carli**, ki je s svojimi poezijami presenetil komisijo zaradi pojmovne in formalne drznosti, pa tudi zaradi originalne interpretacije moderne lirike. Prvo nagrado ex-aequo je prejela **Tjaša Korelc**, ki je v pesniškem ciklu zelo prepričljivo obdelala motiv ljubezni. Na drugo častno stopničko se je povzpela **Dana Candek** s črtico "Veliki zadetek", v kateri je slog pisanja tekoč in berljiv. Tudi tretja nagrada je bila podeljena dvema avtorjema ex-aequo. Prisluzila sta si ju **Tomaz Scarcia** in **Daniel Milano**, ki sta s svojima poezijama dokazala smisel za liriko, pa tudi določeno izvirnost. Nagrada publike pa je šla **Urški Šinigoj** za cikel pesmi "Abrahamovo naročje".

Fotografske prispevke so ocenili profesionalna fotografinja Alice Zen, inženir Marjan Jevnikar in mladi snemalec Marko Civardi, ki so ugotovili, da so bile tudi fotografije na več kot zadovoljivi ravni, čeprav je bilo avtorjev le pet. **Nataša Valentič** je prejela prvo nagrado s posnetkom "Plavo", ki prikazuje list z modrimi odtenki. Po mnenju komisije izpričuje avtoričino ustvarjalnost pri izbiri barvnih odtenkov, fotografija pa je še posebej uspela zaradi posebnega razmerja med prostorninami. Drugo nagrado je prejela skupina šestih fotografij **Robija Jakomina**, ki je dokazal obvladovanje fotografskega medija, saj je v objektiv skušal ujeti gib in premikanje. **Katerina Sik** pa si je s fotografijo "Poslednji sen" zaslužila tretje mesto in hkrati tudi nagrado publike, ker je dokazala zrelo izbiranje

barv in kompozicije.

Nazadnje je sledilo nagrajevanje najboljših likovnih izdelkov, ki so jih ocenili likovna pedagoginja in ustvarjalka Jasna Merku, likovna kritičarka Magda Jevnikar in mladi grafični oblikovalec Matej Susič. Tudi tu sta bila zmagovalca prve nagrade kar dva, točneje **Urška Ota** in **Petra Gruden**; prva je komisijo prepričala z drzno izbiro barv in s tehnično podkovano sliko, Grudnova pa je nagrado dobila s serijo štirih risb, kjer je po mnenju ocenjevalcev dokazala poglobljeno raziskovanje z osnovnimi risali in nedvomno samostojnost izraza. Drugouvrščeni **Matteo Richiardi** je komisijo prepričal s svojo igrivnostjo in domiselnostjo. **Tina Šinigoj** pa je stopila na tretjo stopničko lestvice s sliko "Tiger", v kateri se pozna avtoričina skrb za detajle in sproščena barvitost. Tudi v tem primeru je bila publika v popolnem soglasju s komisijo, saj je izvolila ex-aequo sliki **Urške Ota** in **Tine Šinigoj**.

Organizatorji so se nazadnje zahvalili sponzorjem, ki so poskrbeli za nagrade, in sicer Zadrudni kraški banki, Draguljarni Malalan z Opčin in založbi Mladika.

Praznik je še enkrat dokazal, da se med zamejsko mladino skrivajo obetavni posamezniki, ki jih umetnost zanima ne le pasivno, ampak si prizadevajo, da bi tudi sami ustvarili originalne izdelke. Pohvale vredni pa so prav vsi, ki so svoja dela poslali v oceno komisij, ne glede na to če so potem zmagali ali ne. Najboljši izdelki bodo objavljeni v Rasti.

Matteo Feruglio

Publika med nagrajevanjem zmagovalcev natečaja (foto M. Susič)

NASILJE MED MLADIMI

Ignoriranje in zafrkavanje sovrstnikov... Oblik nasilja je ničkoliko, največkrat pa niso obravnavane kot nasilje

Na našo šolo je prispela zgibanka z nekega mariborskega liceja. Pripravili so jo dijaki sami in je kratko in učinkovito predstavljala problem nasilja med dijaki. Naša profesorica je zgibanko predstavila v našem razredu, saj spada v učni program družbenih ved tudi sociologija, tako smo problem nasilja temeljito pregledali s tega zornega kota. Ko smo o tem razpravljali v razredu, smo ugotovili, da so bili štirje naši sošolci od dvanajstih več let žrtve nasilja na srednji in osnovni šoli, eden pa je bil član skupine, ki je nasilje izvajala. Tako smo sestavili anketo in jo izvedli na vsem družboslovnem in pedagoškem oddelku naše šole.

Na kaj pa pravzaprav mislimo, ko uporabljamo besedo nasilje? To niso le grožnje in fizične poškodbe, povzročene od močnejšega in navadno starejšega vrstnika ali skupine, saj so po naši anketi taki primeri redkejši. Nasilje je tako fizično kot verbalno, zato so poškodbe lahko psihofizične. Izvedeli smo, da so bile najpogostejše oblike nasilja ignoriranje sovrstnikov, to se pravi, da so se nasilneži delali, kot da "žrtve" ni, z njo niso govorili, če so žrtve kaj rekle, so se delali, kot da jih ne slišijo, če so se z njimi igrali, so imele žrtve vedno najslabšo vlogo, pogosto so si nasilneži izmišljali sramotilne vzdeveke, s katerimi so potem vsi dalj časa poimenovali žrtev... Načinov nasilja je več in več, učinki pa enaki. Nekdanje žrtve so izjavile, da so se počutile osamljene, nesrečne, a tudi jezne in besne. Večkrat so se počutile osramočene, bile

so tudi razočarane nad odraslimi, ki jim niso bili zmožni pomagati.

Med anketiranci je 38% dijakov izjavilo, da je izvajalo nasilje nad sošolci, 42% se je to zdelo celo zabavno, kljub temu da je 60% anketirancev pomislilo, kaj čuti žrtev ... Odgovori na neko drugo vprašanje ankete pa nam razkrivajo, da je bilo 29% dijakov mnenja, da si žrtev tako ravnanje celo zasluži!

Taki dogodki med mladimi imajo negativne posledice, ki se kažejo tudi v nadaljnjem življenju. Nasilneži se naučijo, da lahko delajo, kar se jim zahoče, ker jih nihče ne zna ustaviti, ter da lahko z nasiljem dosežejo vse, kar si želijo. Žrtve lahko ohranijo še leta in leta v sebi občutke manjvrednosti, želje do maščevanja, nezaupanje v družbo ... Nasilje je lahko zato zelo škodljivo in nevarno. Zakaj pa je tako razširjeno? Seveda, lepo se je "igrati" na takšen način, da se počutimo močnejši od drugega ali del neke pomembne skupine, od vedno pa nam je težko nasprotovati večini. Vzgojitelji in starši pa se tega ne zavedajo? Največkrat se zaradi groženj ali občutka sramote in nemoči žrtve ne pridejo pritožiti, čeprav bi to morale storiti (če ne oni vsaj kak drug prijatelj ali sošolec). Pogosto se odrasli teh dogodkov ne zavedajo ali pa so mnenja, da so te le "normalne" igre med vrstniki, medtem ko bi se morali pogovoriti z žrtvijo in nasilneži ter se odločiti, na kakšen način ukrepati.

Nina Corbatti

BESEDA VČASIH RANI BOLJ KOT NOŽ!

Anketa: kaj mislijo mladi o doživljanju nasilja

Nasilje je med mladimi vedno bolj razširjen pojav. Nasilje ni samo fizično uničevanje, temveč tudi psihično in moralno, kar je lahko včasih še hujše za značajsko občutljivejše ljudi. Žal se mladi, ki izvajajo nasilje, ne zavedajo, da s tem uničujoče vplivajo na življenje svojih bližnjih, ker vsaka trpka beseda potre in vsak udarec rani. Zbrali smo nekaj mnenj o tej temi, da bi imeli boljši vpogled v to, kako do nasilja prihaja in kako učinkuje na različne ljudi. Nekatero mlade smo tudi vprašali, ali gre nasilje pripisati vplivu televizije oziroma nasilnih filmov. Anketiranci so različno odgovorili.

Metka, 16 let. Vsak je bil kdaj žrtev verbalnega nasilja, a je bilo to večkrat za zabavo. Vča-

sih so mi dajali kak vzdevek, ki se je rimal na moje ime, a sem se temu le smejala. Ko so »

« kakšno sošolko užalili, sem temu nasprotovala. Z nasilneži se mora pogovoriti oseba, ki jo spoštujejo in cenijo ter jim dopovedati, da namerno žaljenje drugih ni zabavno in lahko resno vpliva na samozavest užaljene osebe.

Urška Ota:
1. nagrada na
likovnem nate-
čaju MOSP -
SKK 2004.

Jerica, 15 let. Srečo imam, da nisem nikoli bila žrtev nasilja, ne verbalnega ne fizičnega. Vsekakor sem večkrat opazila osebe, ki so si izbrale žrtev in izvajale nasilje. Nikoli nisem bila zraven, a sem se jim bala nasprotovati. Nasilje se mi ne zdi pravično, ker žrtev trpi in ni dovolj pogumna, da bi se uprla. Žrtev se mora opogumiti in razkriti staršem ali odrasli osebi nepravični položaj, ker lahko drugače pride do hujših posledic. Če se nasilneži zabavajo, ko škodijo drugim, pomeni, da imajo sami kakšno težavo, ki je ne znajo rešiti drugače.

Jasna, 14 let. Psihološko nasilje sem doživljala tudi sama na svoji koži, a k sreči le za kratek čas. Z očitki so mi rušili samozavest, kritizirali so me, poniževali in prijatelje nagovarjali proti meni. Bila sem potrta in še sama sem se začela prepričevati, da v bistvu ravnajo prav, ker sem imela o sebi negativno samopodobo. Menim, da je treba v takih primerih nemudoma poseči, večkrat pa je nemogoče takoj ukrepati, ker žrtev svoj položaj skriva. Z nasilneži se mora o

njihovem ravnanju pogovoriti odrasel človek, ki bi jih moral nekako prepričati, da je nasilje zgrešeno dejanje, da lahko nekaterim pokvari življenje in da ima lahko hude psihološke posledice.

Filip, 26 let. Osebno fizičnega nasilja nisem doživel. Okusil pa sem to, da so mi drugi vsiljevali določena prepričanja, ki so mi bila tuja. Tudi to je lahko neka drobna oblika nasilja. Prepričan sem, da nasilje mladih generacij nima zveze s filmi, ki so precej nasilni. Od vedno gledam veliko število filmov, tudi takih, v katerih so prisotni nasilni prizori. Sam pa se imam za povsem umirjenega mladeniča. Vzrok za nasilje je treba iskati drugod, npr. v družini. Mislim, da če otrok doživlja v družini nasilne prizore, bo gotovo pogojen od tega tudi, ko bo odrasel. Če nič drugega, mu bo pustil grenak občutek. Včasih pride tudi do tega, da mladi postanejo vandali. Nasilje, kateremu smo na primer priča na stadionih, je res sramotno in ga je treba obsoditi. Rad sledim športu in taki nasilni prizori me res razžalostijo, saj kvarijo mlademu človeku vizijo o zdravem športu.

Andrej, 30 let. Pravega fizičnega nasilja nisem nikoli okusil. Psihološko nasilje je vedno obstajalo in prepričan sem, da ni manj kruto od ostalega. Zadnje čase se vedno bolj govori o t. i. mobbingu, s katerim se ukvarjajo najrazličnejši strokovnjaki. Zgleda, da je problem dosti bolj obsežen kot bi si lahko predstavljali. Vedno več je takih ljudi, ki doživljajo nasilje na delovnem mestu, skoraj vedno pa so primorani to zamolčati. Oblike nasilja so torej tako različne in doživetja res tako osebna, da jih je včasih zelo težko opaziti. Na žalost imam ta vtis, da je nasilje človeku prirojeno in da se ga ne bo mogel nikoli otre-

sti. Velik vpliv na to ima okolje, v katerem zraste mlad človek in ki lahko pogojuje nasilne izpade. Družina je jedro človekove osebnosti in nasilje v njej bi moralo biti izključeno. Na žalost pa ni tako. Treba se je zamisliti v to, drugače bodo naše družine proizvajale frustrirane in bolne osebnosti. Ne verjamem pa, da na nasilje mladih vplivajo filmi. Zrasel sem z grozljivkami, sem pa zelo občutljiva oseba in mi ni prišlo nikoli na misel, da bi posnemal kako nasilno početje. Film predstavlja le nekaj izmišljenega, ki nima veze z realnostjo. Veliko bolj me motijo nekateri televizijski dnevniki, v katerih nam večkrat ponujajo srhljive, a resnične prizore o najrazličnih družinskih tragedijah po svetu.

Valentina, 23 let. Včasih oblike nasilja, ki navidezno ne obstajajo, najbolj negativno vplivajo in škodijo človeku, ki jim je izpostavljen, podvržen: včasih na primer z besedo še huje raniš kot z nožem! Človek je socialno bitje, rodi se in živi v družini in v družbi, zato je logično, da kar se dogaja okoli njega vpliva nanj, na njegov značaj in posledično tudi na obnašanje. Zato če je okolje (tu mislim bolj na družinsko okolje in okolje vsakdanjega življenja, ker drugače bi bili vsi zelo nasilni), v katerem človek živi, polno nasilja, bo ta človek po vsej verjetnosti bolj nagnjen k nasilnemu obnašanju. Tudi nasilni filmi so del okolja. Mislim, da je odvisno od osebe, ki film gleda, kako ta vpliva na njegovo obnašanje: če je oseba nagnjena k nasilnemu obnašanju, je možno, da nasilni prizori negativno vplivajo nanjo in tako res povzročijo dodatne izbruhe nasilja. Vsekakor sem prepričana, da film sam po sebi ne more povzročiti nasilja oziroma nasilnega obnašanja.

Verena Zeriul,
Peter Raseni

Intervju z diplomirano psihologinjo Bredo Sosič Tul

NASILJE JE ZAČARAN KROG, KI SE ZAČNE V DRUŽINI

Kot smo videli v uvodnem članku, se nasilje lahko izvaja v različnih oblikah in že v mladih letih. Iz ankete, ki smo jo opravili med mladimi, pa izhaja, da je splošno razširjeno mnenje, da se otroci nasilja naučijo predvsem doma, v družini. Prav ta aspekt smo želeli poglobiti z naslednjim intervjujem. V gosteh imamo diplomirano psihologinjo Bredo Sosič Tul, ki je zaposlena v sprejemnem centru Teresiano (Centro d'accoglienza il Teresiano), kot socialni operater.

Se ti zdi, da so rezultati ankete, ki smo jo opravili na družboslovnem in pedagoškem liceju, iz katere izhaja, da je pojav psihološkega nasilja zelo razširjen na osnovnih in srednjih šolah, verodostojen?

Mislím, da je zelo verjeten, saj ko se govori o tem, se večkrat ne pomisli, da se otrok v prvi vrsti nauči nekega določenega nasilja že v družini. Otrok, ki ima očeta alkoholika, se npr. nauči, da je normalno, če mož pride domov in pretepe ženo. Če ta otrok ne bo dobil drugačne vzgoje, bo, ko bo starejši, verjetno tudi sam izvajal tako ali podobno nasilje. Tega je žal dosti in se ga niti ne zavedamo, predvsem v šoli se to redko opazi. Večinoma pride problem na dan, ko mladi pridejo v tista leta, ko vstopajo v družbo in ko se vanjo ne znajo vključiti. Zaradi tega pa poskušajo s tisto varianto, ki so se je priučili doma - to je z izvajanjem nasilja. S takimi in podobnimi primeri sem se večkrat ukvarjala; taki otroci se sploh ne znajo drugače obnašati. Tako je treba najprej starše naučiti, da naj sami reagirajo drugače, tako da dajo vzoren zgled. Namesto prevzganjanja, oz. popolnega brisanja celotne vzgoje, je bolj učinkovito dovzganjanje. To pomeni, da je treba počasi delati s tisto osebo tako, da se nauči, kako se je treba v omenjenih situacijah sami umiriti in ustaviti. Tako oseba sama sebi dokaže, da lahko drugače reagira, in to spoznanje ji daje moč ter možnost izražanja brez fizičnega in verbalnega nasilja.

Zakaj je po tvojem nasilje tako razširjeno? Kje so vzroki za to?

Vse to se v bistvu začne v družini, ko npr. že sami starši napačno kaznujejo otroka, ker sam ne zna pravilno ravnati. Namesto da bi ga, recimo, postavili v kot, ga takoj pretepejo. Otrok avtomatično po kaznovanju čuti, da ne velja nič, zniža se mu samospoštovanje in večkrat nima niti možnosti, da bi to samospoštovanje razvijal. Nauči se, da je v trenutkih, ko nekaj zgreši,

prav, da je kaznovan, tudi fizično. To prepričanje se vleče naprej in otroku se zdi normalno in prav, da pretepa druge ko je sam jezen. V teh primerih bi se morala družina samodisciplinirati in starši bi morali bolj slediti otrokom.

Šola je čas, ko se otrok nauči socializirati. Pri primerih otrok, ki vedno sedijo sami v klopi in ne govorijo z nikomer, lahko odkrijemo, da to ni le stvar značaja, ampak tudi dejstvo, da so bili ti otroci vedno sami in se ne znajo povezati z drugimi otroki, ne znajo si pridobiti prijateljev. Če tak otrok zaide v slabo družbo, ne bo pokazal svoje resnične osebnosti, temveč si bo ustvaril lažno identiteto ter bo stopil pred druge z nasiljem. To se v šoli opazi, večkrat pa je težko prepoznati take probleme ali jim slediti.

Kako bi morali odrasli preprečevati ta pojav? Bi morali biti starši bolj pozorni na težave svojih otrok?

Nasilje je začaran krog. V bistvu ga ti vidiš in si njegova žrtev, tako da niti nimaš možnosti druge reakcije. Zato bi se moralo z mlajšimi in celo s starejšimi delati in jih naučiti, naj drugače reagirajo. Če te na primer nekdo užali in te poziva k pretepanju, se ti umakneš. To je za nekatere precej težko in ne razumejo, da taka reakcija sploh ne pomeni, da se ponižaš. Ampak pri osebi, ki je agresivna, je "umik" iz tega začaranega kroga majhen, a zelo pomemben korak, ki dokazuje določen napredek.

Hvala lepa za sodelovanje.

Nina Corbatti

Nina Corbatti snema intervju z diplomirano psihologinjo Bredo Sosič v sklopu srečanja časnikarskega krožka (foto B. Susič)

MOSP NA EVROPSKEM SREČANJU EASTERSEMINAR

Mladi Tržačani med Vikingi

Ob besedi Vikingi marsikdo pomisli na Skandinavijo in na Baltsko morje, ne ve pa, da živijo tudi v Nemčiji potomci teh severnjaških mornarjev. Danes se seveda ne imenujejo več Vikingi, pač pa Danci, njihova dediščina pa je še vedno razvidna v ljudeh, ki se s ponosom spominjajo pradedov.

Razlog, da se je pet članov MOSPa (Mladih v odkrivanju skupnih poti) podalo do severne Nemčije, kjer živi danska manjšina, je bil letošnji velikonočni seminar YENa (Youth of European Minorities) v vasi Christianslyst pri Flensburgu. YEN je krovna organizacija, ki deluje na evropski ravni in združuje 26 različnih manjšinskih organizacij s stare celine. Pravkar je slavila svoj 20. jubilej, zato je bila letošnja izvedba seminarja, ki jo je s tevtonsko natančnostjo organiziralo tamkajšnje mladinsko društvo Sdu, še posebno pomembna.

V soboto, 3. aprila, se je začelo srečanje, kot ura točni pa so se pred vrati večnamenskega centra v vasi Christianslyst pojavili Boštjan, Eva, Ivo, Matjaž in podpisani, ki smo bili dokaj utrujeni od nočne vožnje po nemških avtocestah. Kljub temu da smo imeli na poti majhno težavo "z orientacijo", smo prišli daleč pred ostalimi udeleženci. Ko so prispeli tudi predstavniki ostalih manjšin (okrog 100 mladih), se je seminar lahko začel.

Prvi dan je bil kot vsako leto namenjen počitku in razvedrilu, saj je večina imela za sabo kar dolgo pot, že naslednji dan pa so se začele "resnejše" stvari. Zjutraj nas je čakal "morgensang", dansko tradicionalno petje jutranjih pesmi, sledila je uradna otvoritev seminarja, nato pa so se za mikrofonom zvrstile razne osebnosti, kot Jochen Welt, član komisije za manjšine Zvezne Republike Nemčije in danski generalni konzul Henrik Becker-Christiansen. Govorniki so navzočim predstavili današnjo sliko evropskih manjšin in izzive, ki nas čakajo po prvemu maju, ko je Evropsko unijo dopolnilo 10 novih članic. Ves dan pa se je odvijal tudi tradicionalni Exchange market, neke vrste sejem, na katerem ima vsakdo priložnost, da spozna tudi druge manjšine, njihovo kulturo, navade, šege, jedi in ... pijače (žgane - ponavadi), in kot vedno so naše potice in malvazija žele poseben uspeh.

V ponedeljek so se začele razne delavnice, ki so zadovoljile vsak okus: mediji, interkulturalnost, EU-delavnica, YEN-delavnica in seveda delavni-

ca "Viking". Ne glede na vsebino je delavnice združeval skupni imenovalec medsebojnega sodelovanja in dela, cilj pa je bil kot vedno vzpostaviti tesnejše stike med manjšinami samimi. Ta cilj je kajpak značilen za YEN in njegove seminarje.

Ne glede na to da je zunaj deževalo, bi bilo težko prebiti več kot tri dni na zaprtem, zato je organizacijski odbor pametno odločil, da bo torej dan za izlet v Flensburg. To mestece, ki leži le nekaj kilometrov od danske meje, je turistično zelo privlačno, nas pa je bolj kot mesto samo zanimalo, kje in kako delujejo tamkajšnje manjšinske ustanove: ogledali smo si njihov kulturni center, center za mladino in dansko višjo srednjo šolo, ki nas je dokaj presenetila, saj po našem prepričanju take čudovite šole ne premore vsa Italija, kaj šele Trst. Izmučeni in s kančkom nevoščljivosti smo se spet podali do Christianslysta, kjer nas je po večerji čakalo zanimivo razvedrilo - sauna, ki je v Skandinaviji in v Baltskih državah pravcata ustanova.

Višek celotnega seminarja je bil v sredo, ko se je odvijal občni zbor in so bile volitve novega odbora. Matjaž Jaklič, član MOSPa, je ponovno kandidiral za podpredsednika, saj se mu je po enem letu iztekel podpredsedniški mandat; volilno preizkušnjo je tudi tokrat dobro prestal, tako bo YEN vsaj še za dve leti imel Slovence v odboru. Nemeč iz Danske Stephan Kleinschmidt je bil prav tako spet izvoljen za predsednika, njima pa sta se pridružili še dve dekletki, Silvija Buczolic, Hrvatica iz Avstrije kot tajnica, in Judith Walde, Lužiška Srbkinja, kot blagajničarka. ▶▶

Christianslyst na severu Nemčije, kjer se je odvijal letošnji Easterseminar (foto I. Lachi).

Spodaj: poslovilni gala večer je potekal v znamenju elegance (foto M. Jaklič).

« Občni zbor je tudi sprejel več resolucij, ki so bile že odposlane evropski komisiji in evropskemu parlamentu. Najvažnejša resolucija je bila tista, v kateri je YEN zahteval, naj se v novo evropsko ustavo vključi člen, ki bi omenjal zaščito jezikovnih manjšin. Pomembna je bila tudi resolucija, s katero smo opozarili na za-

skrbiljujoči položaj madžarske manjšine v Vojvodini, kjer je napeto zaradi medetničnih konfliktov. Nazadnje naj omenim, da smo nemški državi poslali pismo, v katerem jo prosimo, naj ne črta pol milijona evrov vrednega prispevka za lužiškosrbsko manjšino, ki je tako in tako iz dneva v dan vedno bolj v težavah.

vse odlično izteklo, zabava pa se je nadaljevala do naslednjega dne. Petek, 9. april: prišel je čas slovesa. Eni prej, drugi kasneje - vsi smo žal morali odpotovati domov. Tudi mospovci smo vzeli pot pod noge in zapustili čudovito pokrajino, prej pa smo vsaj 100 krat ponovili besede: "Vidimo se spet..."

Mospovci med trenutkom družabnosti (foto M. Jaklič).

Po napornem dnevu smo potrebovali nekaj časa za sprostitve. In kaj je boljšega kot popoldanski šport? Igrali smo nekaj odbojke in balinali, mnogo bolj zanimive pa so bile vikinške igre in seveda fuzbal. Kasneje, potem ko smo z las dobro oprali blato, nas je čakal gala večer, ki je bil obenem poslovljni večer, in čeprav smo bili nekateri v večerni toaleti bolj podobni balkanskim mafijcem kot menedžerjem, se je

Kdaj? Kje? Glej, čudo, je-senski seminar YENa se bo odvijal prav pri nas, točneje na Božjem polju pri Proseku. Organizirali ga bomo mi, mospovci, od 3. do 7. novembra: če koga zanima sodelavati pri tem enkratnem dogodku, naj se javi pri nas ali obišče spletno stran na naslovu mosp.altervista.org, kjer dobi vse informacije.

Matteo Feruglio

« UVODNIK – s 1. strani

To so nerodna vprašanja, mnogo bi se jim dalo oporekati. Odgovor pa je morda skrit v skoraj že anahronističnem pojmu narodne identitete, ki nekaterim diši po nacionalizmu v tej moderni dobi kozmopolitizma, evropeizma in apolidstva, pa je vendar še vedno kaj vreden.

Kajti naš skupni imenovalc ni samo narodno-zabavna glasba Avsenikov in Slakov in tudi ne osmičarsko vzdušje, kot bi si lahko predstavljali ob površnem in površinskem pregledu.

Imamo kulturo, imamo zgodovino, iz katerih rasemo, iz katerih brstimo. Imamo jezik, ki se kljub vsem zunanjim in notranjim vplivom in spakedranju in maloštevilnosti govorcev še vedno ohranja. Naši literati so kljub vsemu veliki, evropski. Brez teh korenin vsaka skupnost podleže skupku individualizmov, neutrudljivi konformistični poplitvitvi in narodni ravnodušnosti. Negativni plati globalizacije skratka.

Mi se s tem vsak dan soočamo in se tem težnjam upiramo, vprašanje je, kako se bodo s tem v združenji Evropi soočali naši "matični" ksenofilski rojaki. Bodo ostali zvesti samim sebi ali pa se bodo izgubili, neznanatna kapljica v tem oceanu? Da, meje morajo pasti najprej v glavah, korenine pa morajo ostati.

Sara Magliacane

« UVODNIK – s 1. strani

čele že preteklega 12. februarja, ko so pred številno množico odstranili del meje pred novogoriško železniško postajo. Kulturne organizacije in javne ustanove z obeh strani meje so se ves čas trudile, da so v skupnem sodelovanju pripravile izredno bogat program in da so ga na ta praznični dan ponudile občinstvu.

Kako pa gleda množica na ta dogodek?

Nasplošno opažam, da ljudje različnih starosti drugače reagirajo na vstop Slovenije v EU. Starejše generacije so ta dan nestrpnost pričakovale, saj so bile same priča postavitvi meje in občutile njene posledice. Po drugi strani si politične in kulturne organizacije strastno prizadevajo, da novi članici EU izrazijo dobroščilo v najizvirnejši obliki. Mlajša generacija pa gleda, nasprotno, na odstranitev meje kot pasiven opazovalec, ki ne more in ne zna vrednotiti tako pomembnega dogodka, saj mu je že od rojstva meja bila del vsakdana.

Resnično me skrbi, ali bo ta slavnostni dogodek ostal na ravni gole simbolike ali bo resnično pomenil začetek pravega sodelovanja med stvarnostima, ki sta si še vedno precej oddaljeni. Razlike so po mojem občutju na psihološki ravni. Predvsem za mlade, ki jim odstranitev meje pomeni le približevanje v fizičnem prostoru, ne pa premostitev psiholoških ovir. Do pravega približevanja bo seveda prišlo, proces pa se je komaj pričel.

Peter Gus